

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2019. november 22.
(OR. en)

14303/19

SAN 473
SOC 757
ECOFIN 1053
COMPET 754

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács 2019. december 9-i ülésének előkészítése Jólléti gazdaság – következő lépések a kulcsfontosságú elemét képező egészségügybe való beruházás terén – <i>Irányadó vita</i>

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az elnökség feljegyzését. E feljegyzés célja, hogy a „Jólléti gazdaság – következő lépések a kulcsfontosságú elemét képező egészségügybe való beruházás terén” elnevezésű irányadó vita alapjául szolgáljon, amelyre a Tanács (EPSCO) 2019. december 9-ére tervezett ülésén kerül majd sor.

Jólléti gazdaság – következő lépések a kulcsfontosságú elemét képező egészségügybe való beruházás terén

Az Európai Unió Tanácsa 2019. október 24-én következtetéseket¹ fogadott el a jólléti gazdaságról mint **a szakpolitikai döntéshozatalra, a prioritások meghatározására és az irányításra alkalmazott új horizontális megközelítésről.**

A következtetésekben a Tanács külön kitér arra, hogy **a jólléti gazdaságban egyrészt miként helyezik az embereket és az ő jóllétüket a politikaformálás és a döntéshozatal középpontjába, másrészt hogy úgy tekintenek az emberek jóllétére és a fenntartható gazdasági növekedésre,** hogy azok egymást kölcsönösen erősítő tényezők, nem pedig egymással ellentétes célok. Mindenekelőtt azt feltételezi, hogy a különféle szakpolitikai területek – például az egészségügy, a szociális védelem, a foglalkoztatás, a nemek közötti egyenlőség, a versenyképesség, a környezetvédelem és az oktatás – között horizontális együttműködés zajlik.

Az egészség a jóllét alapvető meghatározója és összetevője. A jobb egészségi állapotnak az emberi jólléthez hozzájáruló egyéb aspektusokra – például az iskolai végzettségre és a munkaerőpiaci részvételre –, valamint a társadalom számára esetlegesen eredményezett megtakarításokra gyakorolt pozitív hatása jóval túlmutat a bruttó hazai termék növekedésére gyakorolt hatásain. Ezzel szemben a rossz egészségi állapot – az elvesztett életeken túlmenően – jelentős terhet ró a társadalomra és az államháztartásra. Gazdasági szempontból **a rossz egészségi állapot megelőzése és az egészségfejlesztés** hatékonyabb módja a jóllét növelésének, mint a már kialakult betegségek gyógyítása.

A jólléti gazdaság megteremtése a fenntartható növekedésen alapul, amely előfeltétele az emberi jóllét javításának, ez utóbbi viszont előfeltétele a fenntartható növekedésnek. E szakpolitikákat az adathalmazok elemzésén alapuló kutatásnak és innovációnak kell támogatnia. Az Európai Unió rendelkezik olyan eszközökkel – mint például az Európai horizont program –, amelyek célja a jóllét előmozdítását szolgáló tudásalap megerősítése.

¹ A Tanács 2019. október 24-én elfogadott következtetése a jólléti gazdaságról (13432/19).

A jóléti gazdaság olyan alapvető európai értékeken alapul, mint a szolidaritás, az emberi jogok tiszteletben tartása, a szociális védelem, az egészségügyi ellátáshoz való egyetemes hozzáférés, a nemek közötti egyenlőség, az oktatáshoz való hozzáférés és a biztonságos munkakörülmények. Az emberi méltóság tiszteletben tartásának biztosítása és az emberek jólétének előmozdítása az EU alapvető céljai közé tartozik, ahogyan azt az Európai Unióról szóló szerződés is rögzíti (2. és 3. cikk).

A tanácsi következtetések több olyan fontos témával is foglalkoznak, amelyek szorosan kapcsolódnak az egészségügyi politikához. Ezzel összefüggésben az elnökség különösen a mentális egészséget, az egészséges időskort, valamint az egészségügyi és a szociális szolgáltatások digitalizációját kívánja kiemelni.

Mentális egészség nélkül nincs egészség. A mentális egészség a jólét egyik alapvető előfeltétele. A mentális betegségek jelentette teher nemzeti és uniós szintű kezelésére irányuló módszeres és eredményorientált fellépés magában foglalja a tanulási nehézségek és a mentális egészségügyi zavarok megelőzését, korai felismerését és kezelését, a munkahelyi pszichoszociális kockázatok kezelésére szolgáló legjobb gyakorlatok végrehajtását, valamint a különböző szakpolitikai ágazatok közötti jobb együttműködést. Az említett fellépés jelentős pozitív hatást gyakorolhat a munkaerőpiacra és a gazdaságra.

Annak érdekében, hogy az egész népesség jó mentális egészségnek és jólétnek örvendjen, nemcsak a mentális zavarok kezelésére kell összpontosítani, hanem aktívan elő kell segíteni a mentális jólétet a munkahelyen, az iskolai oktatásban és a kisgyermekkorú nevelésben, valamint a közösségekben.

A jó mentális egészség minden életkorban javítja az emberek életminőségét. Az élet minden szakaszában megvannak a mentális egészséget elősegítő tényezők, illetve veszélyeztető problémák. A jó mentális egészség és a mentális egészséggel kapcsolatos készségek fejlesztése ugyanakkor egész életünk során növeli az egyre gyorsabban változó munka és mindennapi élet terén, illetve a munkarendek komplexitásával szemben a rezilienciát és az alkalmazkodóképességet.

Jókora előrelépés történt 1999 óta, amikor a mentális egészség első alkalommal szerepelt az EU egészségügyi menetrendjén². A többek között a lelki egészség és a jóllét európai paktumának³ végrehajtása révén elért eredmények ellenére a mentális egészség egyre inkább a 21. század egyik meghatározó egészségügyi kihívásává válik mind európai, mind világszinten. A munka világában a munka tartalmát, az emberek munkamódszereit, valamint a munkáltatók és a munkavállalók viszonyát érintő változások felerősítik majd ezt a tendenciát, konkrét igényeket támasztva a szociális, az érzelmi és a kognitív készségek iránt. E változások következtében a szervezeti humán tőke, amelynek alapját a jó mentális egészség képezi, egyre fontosabbá válik a munkaerőpiacon.

A jólléti gazdaságról szóló következtetéseiben a Tanács felhívta a figyelmet arra, hogy elő kell segíteni a jó mentális egészséget, illetve elő kell mozdítani a mentális zavarok megelőzését, korai diagnosztizálását, kezelését, valamint az azok okán való megbélyegzés kiküszöbölését. A szakpolitikai prioritások közé tartozhatnak a mentális egészség fejlesztéséhez hozzájáruló intézkedések, például a diagnosztika és a szisztematikusabb támogatási programok fejlesztése, a megkülönböztetésmentesség előmozdítása a munkahelyen és az oktatásban, valamint a munkahelyi stressz csökkentése. Ez több millió európai életét javítaná és hozzájárulna a jobb munkakörülményekhez, és ezáltal a gazdaság erősödéséhez.

A mentális egészségre vonatkozó átfogó, ágazatközi uniós stratégia elősegíti majd a hosszú távú szakpolitika és intézkedések kutatási eredményeken és hatásvizsgálatokon alapuló irányítását.

Az egészséges időskor évtizedének meghatározása. Az élettartam növekedése nagyrészt az európai szociális modell sikerességéből fakad: számos betegséget sikerült leküzdeni, a szociális védelem pedig csökkentette a szegénységet és az egyenlőtlenségeket. A népesség elöregedése e siker következménye, ugyanakkor egyéb demográfiai változásokkal is összefügg.

² A Tanács 1999. november 18-án elfogadott állásfoglalása a mentális egészség fejlesztéséről (HL C 86., 2000.3.24., 1. o.).

³ A lelki egészség és a jóllét európai paktuma, 2008, https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/docs/pact_hu.pdf

Az egészségfejlesztés és a betegségmegelőzés, a közegészségügyi intézkedések, a súlyos betegségek elleni küzdelem, valamint az egészségügyi ellátás javulása mind hozzájárult a várható élettartam növekedéséhez. Az aktív és egészséges időskor előmozdítása már eddig is kiemelt feladat volt nemzeti és európai⁴ szinten egyaránt, de jelenleg még több erőfeszítésre van szükség. Az egész életen át tartó egészségfejlesztés nemcsak hosszabb életet eredményezhet, hanem az ellátás költségeinek csökkentéséhez is hozzájárul.

Elérkezett az idő arra, hogy az időskorra ne csak úgy tekintsünk mint a nemzetgazdaság fenntarthatóságát érintő egyik kérdésre. A hosszú élettartam lehetőségeket teremt a munkaerőpiac és a gazdaság számára, egyúttal azonban olyan támogató intézkedéseket tesz szükségessé, amelyek segítségével mindenki aktívan hozzájárulhat a társadalomhoz és a munka világához. A biztonságos és egészséges munkahelyek hosszabb munkával töltött életszakaszt biztosítanak, továbbá megelőzik a munkával összefüggő betegségeket, baleseteket és az ezekkel járó költségeket.

Az idősödés a társadalom minden szegmensét érinti, így az egészségügyet, a nyugdíjrendszereket, a lakhatást, valamint az áruk és szolgáltatások piacát⁵. A demográfiai változásokra adott válaszokat a szakpolitikák széles körében meg kell újítani. A közös cél az időskorra vonatkozó olyan szakpolitikák kidolgozása, amelyek lehetővé teszik az aktív, egészséges, inkluzív és önálló életet. Az elnökség úgy véli, hogy az idősödéssel kapcsolatos szakpolitikai kihívásokat és lehetőségeket ágazatokon átívelő módon kell kezelni, kellően figyelembe véve a generációkkal és a nemi szempontokkal kapcsolatos kérdéseket.

Az idősödés nem egyformán érinti az egyes társadalmi-gazdasági csoportokat. Az elnökség véleménye szerint az idősödő népességen belüli egyenlőtlenségeket egyrészt az egészségügyi rendszer és a szociális szolgáltatások révén kell kezelni, másrészt viszont megfelelő jövedelmet és nyugdíjat kell biztosítani, és vissza kell szorítani a szegénységet.

Az egészséget meghatározó tényezők széles köre hatással van arra, hogy az emberek képesek-e elvégezni életük során a mindennapi teendőiket. Az intézkedéseknek hozzá kell járulniuk az aktív és egészséges időskor előmozdításához és a rossz egészségi állapot megelőzéséhez, támogatva a munka és a magánélet összeegyeztetését biztosító készségek és kompetenciák egész életen át tartó tanulását, lehetővé téve az idősök szerepvállalását és támogatva az őket segítő közösségeket.

⁴ The Silver Economy. An Overview of the European Commission's Activities 2019 (Az ezüst gazdaság. Az Európai Bizottság 2019-es tevékenységeinek áttekintése), <https://silvereconomyforum.eu/wp-content/uploads/2019/07/Silver-Economy-Brochure.pdf>

⁵ Az ezüst gazdasággal foglalkozó magas szintű fórum, Helsinki, 2019. július 9–10., <https://silvereconomyforum.eu/>

A társadalmi és digitális innovációt teljes mértékben ki kell aknázni a demográfiai változásokból eredő problémák megoldásainak keresése és a méltóságteljes élethez szükséges források biztosítása során.⁶ Emellett a demográfiai változások jövőbeli hatásainak előrejelzése alapvetően fontos előfeltétele annak, hogy valamennyi ágazatban sikeresek legyenek a szakpolitikák.

A digitális társadalom az emberek jóllétének szolgálatában Az innovatív technológiai fejlemények – különösen a digitalizáció és a mesterséges intelligencia – következtében megváltozóban vannak az emberi jóllét elősegítésének, illetve az egészségügyi és szociális szolgáltatások nyújtásának módjai⁷. E folyamatok magukban hordozzák a költséghatékonyság, az eredményesség és a szolgáltatásminőség javításának, illetve a hozzáférés és az eredmények területén tapasztalható egyenlőtlenségek kiküszöbölésének a lehetőségét. Különösen fontos, hogy az egészségügyi szakemberek megfelelő képzésben részesüljenek annak érdekében, hogy az egészségügyi ágazat teljes mértékben kihasználhassa az új technológiák előnyeit.

A digitalizáció további nagy lehetőségeket kínál arra, hogy előrelépjünk az egészségfejlesztés és az egészségügyi ellátással kapcsolatos kihívások kezelése terén. A digitális információs rendszerek alapvető szerepet töltenek be az integrált ellátás megteremtésében. A tagállamok tanulhatnak egymástól és együttműködhetnek annak érdekében, hogy létrehozzák a digitális egészségügyi és beruházási programok interoperábilis ökoszisztémáját az európai digitális infrastruktúra számára⁸.

Mivel a technológia gyorsan fejlődik, fontos, hogy mindenkinek az egész élete folyamán lehetősége legyen elsajátítani azokat a készségeket és kompetenciákat, amelyekkel megfelelhetsz a kihívásoknak és kiaknázhatsz a digitalizációban és a munkavégzés új formáiban rejlő lehetőségeket. Számos tanulmány szerint a digitális eszközök használata a digitális készségektől és ismeretektől, nem pedig az életkortól függ, de foglalkozni kell az idősebbek és a hátrányos helyzetű csoportok digitális jártasságának hiányával.

Az embereknek a saját egészségügyi és szociális adataikhoz való hozzáférése a betegközpontú ellátás fontos eleme. A jól megtervezett digitális rendszerek a tervezésüknél fogva biztonságosak, és megfelelnek az adatvédelmi szabályoknak és a vonatkozó etikai normáknak. Az ezen elvek alapján kialakított rendszerek segítenek kihasználni az egészségügyi és szociális adatokban rejlő lehetőségeket a közegészségügy, a kutatás és az innováció területén.

⁶ A Tanács 2009. november 30-án elfogadott következtetései az egészségben és méltóságban töltött időskorról (15955/09).

⁷ A Tanács 2017. december 8-án „Egészségügy a digitális társadalomban – előrehaladás az adathalmazok elemzésén alapuló egészségügyi innováció terén” címmel elfogadott következtetései (14079/17).

⁸ EHealth Network Guidelines 2019 (E-egészségügyi hálózati iránymutatások, 2019), https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/ev_20190611_co922_en.pdf

Az egészségügyi adatok határokon átnyúló cseréjével kapcsolatos jelenlegi munka felgyorsítása érdekében a Bizottság felvetette az európai egészségügyi adattér⁹ létrehozásának ötletét. Ehhez ihletet lehetne meríteni az elektronikus vényekre és a betegadatlapokra vonatkozó e-egészségügyi digitális szolgáltatási infrastruktúrából, az európai referenciahálózatok keretében a ritka betegségekben szenvedő betegekről folytatott klinikai konzultációkból, a több mint 1 millió szekvenált genom összegyűjtésére irányuló, kialakulóban lévő együttműködésből¹⁰, valamint más kutatási infrastruktúrákból, amelyek bemutatják az egészségügyi adatok megosztásának előnyeit. Az európai egészségügyi adatteret olyan európai és nemzeti jogszabályokkal vagy egyéb eszközökkel lehetne támogatni, amelyek átültetik a gyakorlatba az adatvédelmi szabályokat, az adatbiztonságot és a kapcsolódó etikai elveket, különös tekintettel az egészségügyi és szociális adatok másodlagos felhasználására.

⁹ Sztella Kiriakidész egészségügyért felelős biztosjelöltnek küldött megbízólevél
https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-stella-kyriakides_en.pdf

¹⁰ A Bizottság közleménye az egészségügy és az ellátás digitális átalakításáról (6451/18)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2018:233:FIN>

Összegzés

A jólléti gazdaság a szociális jogok európai pillérének elveire, valamint az „egészséget minden szakpolitikában” szemléletre és a globális egészségszemléletre épül, elősegíti a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó globális fenntartható fejlődési menetrend végrehajtását, és előmozdítja az ágazatközi együttműködést és koordinációt nemzeti és uniós szinten egyaránt. A Tanács a nemrég elfogadott következtetéseiben szorgalmazza a foglalkoztatási, a szociál-, az egészségügyi és az oktatási politika szerepének megerősítését az európai szemeszter folyamatában.

A fentiek fényében az elnökség felkéri a Tanácsot, hogy a következő kérdések alapján tartson irányadó vitát:

1. A jólléti gazdaság szemléletének erősítését célzó konkrét intézkedések kidolgozásakor milyen lépésekre van szükség az egészségügyi politika erőteljes hozzájárulásának biztosításához, ösztönözve egyúttal az uniós szintű ágazatközi párbeszédet?
 - a) Konkrétabban, az uniós mentális egészségügyi stratégiának milyen alapvető elemeket kell tartalmaznia a tagállami erőfeszítések lehető legjobb támogatása érdekében?
 - b) A demográfiai változásokat tekintve, milyen intézkedéseket kellene hozni az aktív és egészséges idősor előmozdítása, valamint a megelőzésen és az idősorra való felkészülésen alapuló politikák ösztönzése érdekében?
2. Az elkövetkező években hogyan működhetnének együtt a tagállamok és a Bizottság egy európai egészségügyi adattér létrehozásáért olyan jelenlegi és új kezdeményezések révén, amelyek lehetővé teszik az egészségügyi adatok jobb felhasználását az ellátásban, a közegészségügyben és a kutatásban, mindenki jóllétét szolgálva?